

Önkiszolgáló könyvtár

Érdekes kezdeményezés született a Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat 1-es központjában Miskolcon. Mindössze 70 ember dolgozik itt, közülük sokan szeretnek olvasni, de a vállalat selyemréti munkásszállóján működő, közel 2000 kötetes könyvtár távol esik a központtól. Ezért az Építők Megyei Könyvtára elhatározta, hogy a dolgozók kérésére itt is létesít letétet. Közben felmerült a kérdés, hogy érdemes-e néhány ember kedvéért külön könyvtárat működtetni, gondot okozott a könyvtáros személyének és a kölcsönzés időpontjának kijelölése is. A kényszerítő körülmények olyan megoldást kínáltak, mely első hallásra idegenkedést váltott ki az SZMT vezető könyvtárosai-ból is, de később a gyakorlatban remekül bevált, és most már az eleinte aggályoskodók elismerését is kivívta.

1962. februárjában a vállalat ebédlőjében 120 kötet könyvet helyeztünk el rakatári rendben, könyvjegyzékkel és egy olvasónyilvántartási füzettel. Könyvtáros nincs. A kölcsönzés megkezdése előtt a személyzeti osztály vezetője, aki a könyveket átvette az Építők Megyei Könyvtárától és kezdeményezője volt a dolgozókat, röpgyűlésre hívta össze a dolgozókat. Bejelentette, hogy az ebédlő helyiségben önkiszolgáló könyvtár nyílt, ahol kölcsönözni lehet napközben és ebédszünetben. A könyvszekrény állandóan nyitva áll, bárki tetszés szerint választhat belőle könyveket. A kiválasztott könyveket mindenki beírja saját nevére a kölcsönzési nyilvántartó füzetbe, és szabályszerűen aláírja a könyvet átvételét. Amikor a kölcsönzési határidő lejárt, dátumjelzéssel igazolják a könyvek visszahozatalát.

Az önkiszolgáló könyvtár nagy népszerűségnek örvend. Rövid idő alatt 35 olvasó írta be magát, a kölcsönzési nyilvántartást mintaszerű pontossággal vezetik, a lejárat dátumokat betartják. A könyvtár anyagát két hónap múlva cserélni kellett. Minden olvasó tudja, hogy az új módszer sikere az ő gondosságán áll, vagy bukik. Az előlegezett bizalommal nem élnek vissza, erről a többszöri ellenőrzés folyamán meggyőződünk. A vállalattól való kilépés esetén önként leadják a könyvet, az elveszett könyvtári könyveket pedig megveszik.

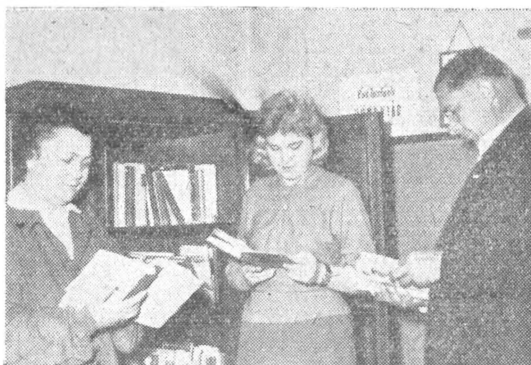
Ahogy a kereskedelembe és az üzemek bérfizetésénél alkalmazzák az önkiszolgáló módszert, a kislétszámú és állandó munkaerővel dolgozó vállalatoknál is megvaló-

sítható ez a rendszer. Tervbe vettük, hogy több helyen is bevezetjük.

Az elmondottak után felvetődhet az a vélemény, hogy mindez ellentmond a könyvtári állományvédelem szabályainak. Pedig az Építők Megyei Könyvtárának állományvédelmi módszereire nem jellemző a liberális kezelésmód. Talán egyedülálló az építőipari szakszervezeti könyvtárak között, ahogyan az elveszett könyvek árának megtéríttetését végezzük. Idő és munkaerő hiányában nem tudtunk minden esetben személyesen eljárni a könyvhiányok ügyében. Az építőiparban gyakori munkaerővándorlás következtében jóval nagyobb a könyvelvétel lehetősége, mint az állami könyvtárhálózatban, vagy akár a többi szakmánál, és a kártérítés behajtása is nehezebb. Ezért a könyvhiányokat bírósági úton térítettjük meg az illetékes építőipari vállalatokkal. Könyvtári szerződésünk és a mindenkor felmutatott bizonyítékaink alapján a bíróság valamennyi esetben helyt adott követelésünknek. Például 1961-ben a perelt vállalatok összesen 10,000 Ft összegű kártérítést fizettek meg a vállalat hibájából elveszett könyvekért az Építők Megyei Könyvtárának. A peresítéseket megyei szakszervezetünk társadalmi munkás jogásza intézi.

Nekünk az a véleményünk, hogy a könyv, a szocialista tulajdon fokozott védelmet igényel, és mi ezt a védelmet, ha kell radikális módszerekkel is biztosítjuk, de nem riadunk vissza a körülmények és a célszerűség diktálta újszerű lehetőségektől még akkor sem, ha azok az eddigi gyakorlattól merőben eltérnek, de megvalósításra érdemesek, mert munkánkat megkönnyítik, egyszerűbbé teszik.

Téri Tamásné

Önkiszolgáló könyvtár a Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat központjának ebédlőjében